

Blomster i Brinkens museiträdgård i juni 2023.
Foto Göran Strömfors

Malax museiförening rf

Verksamhetsberättelse för år 2023

Allmänt

Inom föreningen verkar fyra huvudsakliga verksamhetsområden: Brinkens museum, Kvarkens båtmuseum, arkeologiska sektorn och lokalhistoriska sektorn. I anknytning till dessa eller som fristående verkar olika arbetsgrupper. **Som bilagor** finns skilda verksamhetsberättelser för Kvarkens båtmuseum, den arkeologiska och den lokalhistoriska verksamheten.

Medlemmar

Föreningens medlemsantal var vid årets slut 249 personer. Stödjande medlemmarnas antal var 2. Medlemsavgiften var 12 euro och för de stödjande medlemmarna 25 euro.

Styrelsen

Till föreningens styrelse hörde ordförande Nina Sten, vice ordförande Mikael Storfors, sekreterare Gunnel Smulter, kassör Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen, Mathias Högbäck (av styrelsen utsedd sekreterare för Kvarkens båtmuseum), Maria Strandberg, Nils Sund och Hans Söderback samt Daniel Grönlund, Pia Staffans och Eivor Strömfors som adjungerade medlemmar.

Styrelsen höll 9 möten under året och behandlade 167 paragrafer. Stadgeenligt hölls två föreningsmöten, vårmötet den 29 mars 2023 och höstmötet den 29 november 2023.

Arbetsgrupper och ansvarspersoner

Brinkens museum:

styrelsen

- **Talkgruppen:**

manliga: Nils Sund

kvinnliga: Nina Sten

- **Buffégruppen:**

Britt-Helen Flemming

- **Textilgruppen:**

Gunvor Brokvist

- **Trädgårdsgruppen:**

Margaretha Lindholm

- **Utställningsgruppen:** Margareta Bonn
- **Arkivgruppen:** Kerstin Hägen
- **Teknisk ansvarig:** Hans Söderback
- Kvarkens båtmuseum:** styrelsen/sekr. Mathias Högbacca
- **Talkogruppen:** manliga: Mikael Storfors
kvinnliga: Gunnel Smulter
- **Buffégruppen:** Gunnel Smulter
- **Utställningsgruppen:** Göran Strömfors
- **Teknisk ansvarig:** Mikael Storfors
- Arkeologiska sektorn:** Nina Sten
- Lokalhistoriska sektorn:**
- **Aanackgruppen:** Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen, Gustav Smulter, Pia Staffans,
Nina Sten, Göran Strömfors
- **Fotogruppen:** Göran Strömfors
- **Musikforskargruppen:** Leif Finnäs
- **Möbelsnickerigruppen:** Leif Finnäs
- **Vällingklockan:** Martha Bonn, Leif Finnäs, Håkan Genberg, Gunnel Smulter, Göran Strömfors
- **Försäljning o distribution** Gunnel Smulter
- **Hemsidan** Karin Malmsten Rivieccio, Kerstin Hägen, Gunnel Smulter, Göran Strömfors
- **Sociala medier** Margaretha Lindholm, Nina Sten

Personal

Under sommaren arbetade följande avlönade personer vid föreningens olika verksamhetsställen:

- **Margaretha Lindholm**, trädgårdsarbete
- **Robin West**, hjälp i trädgården (med bidrag från TE-tjänster)
- **Existens andelslag** (Anne Manner och Bengt-Erik Österberg), gräsklippning
- **Harto Hattula**, röjning vid Järnålderleden, kvarnen m.fl. platser
- **Lotta Tornberg**, guide vid Brinkens museum
- **Jonathan Nyqvist**, guide vid Kvarkens båtmuseum

Penningbidrag

Museiverket

- brandalarm till båtmuseet 7.000

Olof och Siri Granholms stiftelse

- för historiken 500

Brita Maria Renlunds stiftelse

- verksamhetsbidrag till Lärningarna 1.300

Kulturfonden

- båtmuseet 6.000
- Brinken 3.000

Hedmanska stiftelsen

- utställningsmonter till Ethels hus 5.000

Aktiastiftelsen i Malax

- Brinken 6.000
- båtmuseet 8.000
- jubileumsbidrag (energibidrag) 5.000

Malax kommun

4.100

Lokal Tapiola

- brandalarm till båtmuseet 1.000

Otto A Malms fond

3.300

Föreningens medlemsblad Vällingklockan utkom två gånger och Aanacko 2024 utkom lagom till julhandeln.

Publikationer

Föreningens medlemsblad Vällingklockan utkom två gånger och Aanacko 2024 utkom lagom till julhandeln. Materialet har sammanställts av Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen, Pia Staffans, Nina Sten, Göran Strömfors och Hans Söderback.

Årets evenemang

* Hembygdsgdagen 9.7 vid Brinkens museum

Dagen inleddes med gudstjänst och efter kaffepaus blev det program med musik och sång av Johnny Risberg och Rainer West samt tal av Lilian Pettersson-Smeds, som berättade om 30 år med Oravais historiska förening.

* Blommornas dag – Malaxdagen 7.8 vid Brinkens museum

Blommornas dag arrangerades även detta år i samarbete med Malax kommun som samtidigt arrangerade Malaxdagen. Kommunen bjöd alla besökare på kaffe med dopp. Museiföreningen skötte det praktiska med kaffeserveringen. Olika artister uppträdde hela eftermiddagen på gårdsplanen och olika aktiviteter ordnades för barn. Museiföreningen sålde blombuketter och lotter.

7 augusti 2023. Blommornas dag och Malaxdagen. Olika artister uppträdde hela eftermiddagen på gårdsplanen och olika aktiviteter ordnades för barn. Foto Göran Strömfors

21 maj 2023. Vikingadag vid Brinkens museum. En av aktiviteterna under dagen syns på bilden – en liten arkeologisk utgrävning för barn, där de fick söka vackra pärlor i Brinkens grönsaksland. Foto Nina Sten

* Europeiska kulturmiljödagarna 11.9 vid Kvarkens båtmuseum

Ruth Bertlin berättade i ord och bild om människor och hus i anknytning till bageriet i Åminne. Efteråt bjöds på kaffe och Malaxlimpa åt de 32 personer som deltog i evenemanget.

Vikingadag vid Brinkens museum

I samarbete med Österbottenska fornforskningssällskapet och Oravais historiska förening arrangerades en Vikingadag vid Brinkens museum söndagen den 21 maj. Dagen var öppen för alla och fokuserade på att visa hur livet kunde levas på äldre järnåldern. Det besökarna kunde ta del av var bland annat: kloka gummans mediciner, valkyrian, gräv fram en vikingaskatt, hage med vikingahus i miniatyr – gör egna kottedjur, fotonhörna med järnålderskläder, runskola, brickbandsvävning, föreläsning om järnåldern, pilbågsskytte. En trevlig dag med cirka 90–100 besökare.

Historisk matfest vid Brinkens museum

Malax Mittemellan Marthaförening (MMM) hade fått bidrag för att ordna en historisk matfest för främst seniorer och nyinflyttade, men även andra har möjlighet att delta. Matdagen ordnades på Brinkens museiområde söndagen den 18 juni med MMM som huvudarrangör och Malax museiförening, Övermalax marthaförening och Malax kommun som medarrangörer. Smakprover av gammaldags mat, musikunderhållning, hantverkare och utställning av dräkter, lekar för barn. En lyckad dag med cirka 200 deltagare.

Fiskets dag vid Kvarkens båtmuseum

Malax Fiskargille r.f. arrangerade Fiskets dag söndagen den 1 oktober. En mycket lyckad dag med rekordstort antal besökare, över 500 personer. Aktiviteter för barn och ungdomar ordnades av olika föreningar: mete, frågesport, ansiktsmålning, workshops, pyssel, nallesjukhuset. Jonathan Bonn underhöll med dragspelsmusik. Museiföreningen skötte om serveringen.

Tidsresa på Arstu

Även hösten 2023, 14–15 september, arrangerades tidsresa på Arstu för årskurs 8. Ett samarbetsprojekt med högstadiet i Petalax samt Bergö, Korsnäs och Petalax hembygdsföreningar som museiföreningen deltagit i många år. Tema för höstens tidsresa var som tidigare år emigrationen i början på 1900-talet. Åttorna var ovanligt många detta år, hela 114 elever, så många har det aldrig varit tidigare. På grund av det stora antalet elever utökades stationerna från 7 till 8.

Brinkens museum

Brinkens museum är ett hembygdsmuseum omfattande 19 olika byggnader, museitradgård, fjärlsträdgård, örträdgård. Bland byggnaderna finns bland annat ett boningshus, Tufvasgården, från sekelskiftet 1700–1800, en bondgård, Orregården, med uthus från senare delen av 1800-talet, fåbodvallens byggnader, en loftsbyggnad, ett soldattorp och olika bodar. På området finns också ett arkiv och Ethels hus med lager- och arbetsutrymmen.

Museet hölls öppet under tiden 27.6–5.8.2023 kl. 13–18 alla dagar förutom söndagar och måndagar. Lotta Tornberg har varit guide. Lotta har guidat besökare, fotograferat föremål i de fasta utställningarna och de nya föremål som har lämnats in och katalogiserats av talkojobbare samt uppdaterat databasen Gunnar 1.0. Styrelsemedlemmar och andra har även guidat gruppbesökare under året.

En utställningsmonter på vinden i Ethel hus färdigställdes med bidragspengar. Montern byggdes på entreprenad av Firma Ove Lindberg. Montern är byggd av trä och härdat glas. Den har skjutdörrar som är låsbara och belysning. Under utställningsytorna finns stora förvaringslådor. Montern byggdes speciellt för Harry Norrgårds stora donation av mått och andra föremål.

Utställningsmontern som byggts i Ethels hus för Harry Norrgårds stora måttsamling. Vidar Björknäs har gjort ritningarna. Foto Göran Strömfors

Härbret vid Brinkens museum får ett nytt tak. Fr. v. Nils Sund, Johnny Norrman, Bengt Långgård och Lars-Erik Hallbäck. Foto Nina Sten 15 maj 2023.

Talkogänget på Brinken möttes varje måndagskväll från maj till och med september. Cirka 10–12 deltagare per talkokväll. Samtliga byggnader städades och hölls i perfekt skick under säsongen. Övermalax Marthaförening ser till att Tufvasgården är välstädad och fräsch, ett samarbete som uppskattas av styrelsen och besökarna. Under sommaren byggdes bland annat en skrubbe för bokförvaring på vinden i Ethels hus, taket ovanför möbelutställningen i Ethels hus åtgärdades, loftsbyggnaden rödmyllades och härbret fick nytt plåttak. Festsalen fick en ledstång på insidan av entrédörren och en ny drivbänk byggdes vid växthuset. Talkoavslutning för båda talkogrupperna hölls måndagen den 11 september vid båtmuseet. Bjöds på mat (skinkfrestelse och sallad) från Jennys café och kaffe med rulltårta. Foton från säsongen visades.

I liten skala förekom försäljning av blommor från museiträdgården och rabarber skördades och fördes till hälsovårdscentralens kök.

Lärlingarna

Barn- och ungdomsgruppen kunde för första gången hålla normal verksamhet under hela året. Månatliga träffar hölls från januari till december med i medeltal fyra deltagare varje gång. Vid varje träff bjuder föreningen på mellanmål åt barnen. I början av året pratade vi mycket om gammaldags mat. Vi provade på att baka rågröd, göra falsk kalvdans och ”pärongröjti”. Vi tog vid dessa tillfällen hjälp av Birgitta Falk och Carita Storm.

Eftersom föreningen har fått bidrag från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne för gruppens verksamhet kunde vi tillsammans med barnen under sommarhalvåret göra flera utflykter med taxi. Vi besökte andra museer inom egen kommun eller närliggande kommuner för att påvisa att också på andra orter arbetas det för att lyfta fram kulturarvet på olika sätt. Vi besökte Korsnäs hembygdsmuseum och Prästgårdsmuseet, Pörtom hembygdsmuseum och skolmuseet, Molpe hällorna, Bergö hembygdsmuseum samt Österbottens museum i Vasa.

Vid den sista träffen för året (december) samarbetade vi med Malax mittemellan marthor kring att baka pepparkakor och andra småbröd till Malax församlings God Jul-kampanj. Linda Råholm och Maria Smeds var på plats vid Kvarkens båtmuseum när vi bakade. Småbröden delades ut under december via församlingen till mindre bemedlade och de som behövde extra uppmuntran i juletid.

Liksom tidigare år har barngruppsverksamheten letts av **Maria Strandberg** och **Nina Sten**.

Övrigt

* **Jenna Smulter** och **Göran Strömfors** har gjort broschyrer för årets evenemang. **Karin Malmsten Riviaccio** har skött om hemsidan.

* **Bror Antus, Martha Bonn, Håkan Genberg, Kerstin Hägen, Mathias Högbacka, Birger Ingman, Margaretha Lindholm, Nina Sten, Maria Strandberg** och **Göran Strömfors** har med bilder och texter uppdaterat hemsidan med månadsbilder.

* **Många donationer** erhöles under året. Bland annat en **Myrna kaffeservis**, 72 delar, donerades av Malax församling.

* **Nils Sund** har även detta år skött om så att **julgranen och jullyktan** lyst vid Brinkens museum under julhelgen.

Gunnel Smulter

sekreterare

Båtmuseet från öster den 25 februari 2023.

Malax museiförening rf

Kvarkens båtmuseums verksamhet 2023

Kvarkens båtmuseum är ett regionalt museum, som tillvaratar båtar och andra föremål från Österbotten med anknytning till fiske, säljakt, flottning och skärgårdsliv. Båtmuseet är idag Finlands största för bruksbåtar.

Organisation

Kvarkens båtmuseum hör till Malax museiförening rf, vars styrelse leder museets verksamhet. Museet drivs ideellt utan fast anställd personal.

Öppethållning, sommaranställda

Museet hölls öppet efter midsommar varje dag utom måndagar under tiden 27 juni–6 augusti kl 13–18. Anställd guide var Jonathan Nyqvist, som också digitalt registrerade och fotograferade museiföremål. Bengt-Erik Österberg från Existens andelslag var anställd att klippa gräs under sommaren.

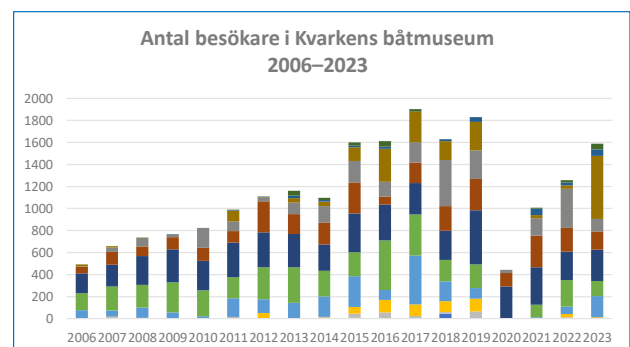
Besökare, grupper

Enligt namn i gästboken har **1589 personer besökt museet i år** (ifjol 1258), inkluderande deltagare i olika utomstående möten och fester. Enligt sammanställning av årets guide har besökare kommit från omkring 80 olika kommuner i Finland och utomlands. Mest besök görs under sommaren, i juli i år kom 285 besökare, i snitt 10 personer/dag. Oktober samlade ändå mest besökare, 574, tack vare Fiskets dag -evenemanget. I receptionen har plexiglas, handdesinfektionsmedel och trespråkig info funnits ännu i år som skydd mot coronaviruset, men pandemin inverkade inte menligt i år. Besökarantalet är igen på samma nivå som åren före pandemin.

Besöksstatistik 2006–2023

Antal besökare (namn i gästboken)

År	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Året
2006	0	0	0	0	77	155	179	59	6	17	0	0	493
2007	6	0	12	1	56	217	198	117	41	11	0	0	659
2008	0	5	0	2	93	206	262	87	78	2	0	0	735
2009	0	0	0	0	56	275	298	111	24	0	1	1	766
2010	0	0	0	2	20	234	269	120	179	0	0	0	824
2011	0	1	14	1	168	192	313	107	85	101	4	3	996
2012	0	0	0	49	127	290	318	281	32	6	5	0	1108
2013	0	0	0	0	143	323	302	181	104	42	22	43	1160
2014	0	0	13	2	186	232	241	197	151	39	17	20	1098
2015	0	8	37	62	278	217	353	282	194	127	12	29	1599
2016	0	1	54	116	89	451	326	73	134	299	21	48	1612
2017	0	2	22	105	446	371	285	185	186	278	0	23	1903
2018	45	0	13	99	181	194	267	224	416	173	16	0	1628
2019	9	0	57	115	97	213	492	287	258	258	43	0	1829
2020	0	0	0	0	0	4	288	121	29	0	0	0	442
2021	0	0	0	0	14	112	340	289	155	30	58	9	1007
2022	0	0	12	30	66	242	258	216	355	31	26	22	1258
2023	5	0	0	7	193	135	285	166	114	574	56	54	1589

Åren 2020, 2021 och delvis 2022 härjade Coronapandemin med vissa besöksrestriktioner.

Guidade gruppbesök var i år 9 varav 4 var besök från Yttermalax, Övermalax samt Petalax skola. Mikael Storfors guidade de flesta grupper, även Göran Strömfors och Vidar Björknäs har guidat. Maria Strandberg och Nina Sten har lett barngruppen Lärningarnas guidningar och verksamhet.

Två sångtillfällen hölls under säsongen: Malax församling hade sånggudstjänst 20 augusti på stora terrassen med ca 80 deltagare, och Åminne-Tuv allaktivitetsförening höll allsång 3 december med ca 20 deltagare.

Ett tiotal egna och andras möten har hållits i museet i år. Aktion Österbotten har använt samlingsalen flera gånger. Studentfest, konfirmationsfest, bröllop, examensfest och släktträff har hållits i samlingsalen.

Andra besök med några få deltagare kan nämnas

- 3.1. Kreativa Kvarkens projekt: diskussion
- 9.1. Aktion Österbotten-filmning
- 4.4. Reklamfilm-möte (flera senare) för båtmuseet
- 26.4 Brandalarm-projektet diskuteras med bl.a. Österbottens museum
- 4.7. Genomgång av Sven Riskas efterlämnade diabilder
- 8.11. och 7.12. Lärningarnas besök

Speciella evenemang

Europeiska kulturmiljödagen hölls den 10 september. Ruth Bertlin berättade då om bagartraditioner inom familjen Malmberg för över 30 deltagare.

Talkoavslutning för hela föreningen hölls 11 september med mat, bildspel och kaffe, 32 deltagare.

Fiskets dag den 1 oktober arrangerades av Malax Fiskargille r.f. under Mathias Högbackas säkra ledning. Olika aktiviteter för barn, ungdomar och familjer hade ordnats av olika föreningar. Dagen bjöd på gratis saft, kaffe och tilltugg och båtmuseet hade gratis inträde och guidning i museet. Tillfället samlade hela 540 personer enligt lottlistorna – det mest besökta evenemang som hållits vid båtmuseet! Museiföreningen skötte serveringen.

Föredrag om Stenåldersbyarna i Mellersta Österbotten hölls den 7 november av arkeolog Lauri Skantsi. Tillfället var ordnat av Österbottniska fornforskningssällskapet och 34 deltagare mötte upp.

Det var liv och rörelse både ute och inne i museets 20 byggnader under Fiskets dag. I förgrunden Österbottens fiskarförbunds infopunkt med massor av informativa skrifter.

Utställningar

Permanent utställningar under året var: *båtbyggeri, säljakt, strömmingsfiske, flotning i Malax å, tillverkning av laggkärl, Henrik Viklunds fartygsmålningar, Till sjöss!-utställningen om sjömannen Leander Bonn, Kvevlax medeltida kyrkväg och Hammossens sydda båt, Åminne ångsåg* och utställningen om *klinkbåtstekniken*.

Fyror och båkar i Svenska Österbotten - utställningen.

Årets sommarutställning i södra hallen var Hans Hästbackas vackra tavlor om *Fyror och båkar i Svenska Österbotten*. I övrigt visades föregående års utställningar: *Jordfynd*, 12 maritima föremål på Herrgårds terrass, *Wiljan Malmbergs stora tavlor* med havsmotiv i Långs lada, gamla *Fartygsritningar ur vårt arkiv*, och utomhus *Månadsbilder* i A3-format från april 2012 till maj 2023 och likaså utomhus *Roder och båtbyggare*-utställningen. Vissa tillägg i några utställningar har gjorts under året.

Arbetet med utställda föremål och infoskyltar pågick hela sommarsäsongen.

Talkoträffar, utförda arbeten

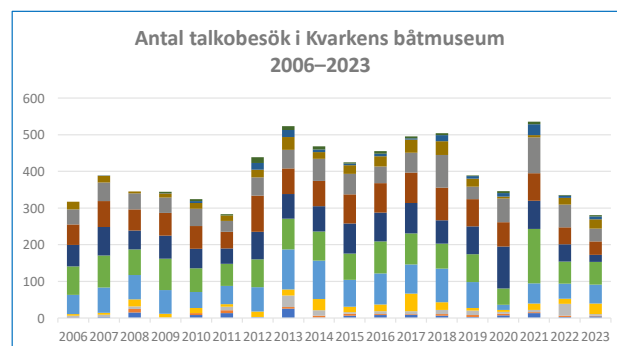
Årets talkoverksamhet var i stort som året innan med hela **19 gemensamma torsdagstalkon** mellan 11 maj och 3 oktober. Under dessa kvällar deltog 156 personer, i snitt 8 personer/kväll, som mest 15, som minst 4. Glädjande, och viktigt, är att talkokvällarna fortsätter varje vecka oberoende av antalet deltagare. Året visar ändå en nedgående trend vad talkodeltagare beträffar – hög ålder, sjukdom, bortflyttning och militärtjänst har inverkat. Och lätt är det inte att få nya aktiva deltagare i dessa tider ... Men de senaste årens få nytillkomna talkojobbarna har visat ett stort intresse – inte minst unga guiderna Daniel Grönlund (i militären 2023) och Jonathan Nyqvist, samt Johnny Norrman, som deltagit nästan varenda kväll! Aktiv nykomling för året var även Christoffer Malm tills militären kallade. Det här visar att en negativ trend kan brytas!

För **torsdags-talkoträffarna och andra talkobesök** (inkl. styrelse- och historikmöten) registrerades sammanlagt 281 namn i gästboken (ifjol 336). Årliga jämförelser för museibesökare och talkobesökare har gjorts sedan år 2006.

Mikael Storfors, talkoledare vid de gemensamma talkoträffarna, har med Göran Strömfors gjort arbetslista för varje kväll. Mikael har förberett med behövt material och använt sina egna mångsidiga verktyg. Arbetet har därför löpt smidigt. Nedan några notiser månadsvis från gästboken, som ger mer detaljerad information.

Antal talkobesök (namn i gästboken)

År	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Året
2006	2	1	3	5	52	78	58	56	41	21	0	0	317
2007	3	0	6	5	69	88	77	71	51	18	1	0	389
2008	15	10	7	19	66	70	52	57	44	5	0	0	343
2009	0	0	1	11	64	86	63	62	42	11	1	3	344
2010	8	5	0	14	44	65	53	62	47	16	5	5	324
2011	13	8	10	7	50	60	42	45	30	15	0	3	289
2012	2	0	1	15	66	76	75	99	50	21	18	16	439
2013	26	4	31	17	109	84	67	70	51	35	19	10	523
2014	1	5	15	31	105	79	69	69	60	19	7	8	468
2015	6	6	4	15	73	72	82	79	56	24	4	4	425
2016	8	3	8	18	85	87	79	80	45	28	7	7	455
2017	9	2	8	48	79	85	83	83	54	36	3	5	495
2018	6	5	11	21	92	68	64	89	89	37	17	5	504
2019	3	5	12	7	71	76	76	74	34	22	7	2	389
2020	7	5	5	5	14	45	114	66	65	5	10	5	346
2021	13	3	6	18	55	148	77	75	98	6	30	7	536
2022	3	3	33	14	41	60	47	46	62	19	6	2	336
2023	5	1	5	29	51	62	19	37	35	25	8	4	281

I talkobesöken 2021–2023 ingår även museiföreningens styrelse- och historikmöten som hållits i båtmuseet.

Januari–april: Under vintermånaderna är verksamheten liten vid båtmuseet. Endast temperaturkontroll i samlingsalen varje månad av Mikael och fotografering av Göran för hemsidan. Ävenså kollades snöläget på de platta taken. Den 3 april skottade Bo-Harry Dahlgren gratis snön på parkeringen.

Även om det är lugnt vid båtmuseet vintertid sker mycket arbete hemma: infotavlor, månadsbilder, sammanställningar och utställningar planeras och görs.

Maj–Juni: I maj hölls två gemensamma torsdagstalkon, det första den 11 maj med 10 deltagare. De sedvanliga vårgöromålen kom igång: städning, dammsugning, fönstertvätt, lövräfsning, presenningar togs bort av båtar, vattentunnorna fylldes, bänkar och infotavlor placerades ut och säljakthusets och fiskarstugans textilier ordnades, trevingeskylden vid vägen sattes upp och blomgrytorna ställdes ut. Trapplocket på stockhusets södra sida förnyades.

I juni hölls fyra torsdagstalkon. Under dessa kvällar fortsatte städning, fönstertvätt och annat iordningställande inför sommarens öppethållning. Utetavlor hängdes, gräs mellan båtarna togs bort på grusterrassen. Staketet invid samlingsalen stagades med ny påle, Herrgårds terrass ordnades, fyrutställningen hängdes, lövstädning i båt- och motorhallen, båtmuseets segel hissades, böcker ställdes fram i receptionen, terrasser städades, likaså båtar på gräsplan. Nya namnskyltar uppsattes på byggnaderna. Margaretha Lindholm och Robin West planterade tagetes i utegrytorna. Längs Södra hallens västra vägg uppställdes Kreativa Kvarken-projektets föremål och infomaterial om Kvarkens skärgård. **Båtmuseet öppnades den 27 juni.** Då var museet i fint skick. Första besökare var två personer från Norge.

Juli–Augusti: Under juli hölls 4 gemensamma torsdagstalkon. Dammsugning av fönster i motorhallen och i utställningshallarna gjordes. Ungbjörkar togs bort invid infoseglet på kullen, och små alar kapades vid stranden, sex björkar markerades för kommande fällning, loppisböckerna ordnades. 5 segel togs ner för tvätt i Korsnäs, väggen mellan receptionen och motorhallen hissades försiktigt upp 2–3 cm (bra för fönster och dörr), alen vid Herrgårds terrassyttvägg sågades ner, löv sögs loss i stenbädden vid Långs lada, stockhusets skjutdörrglidskenor smordes med silikonspray och söndriga lampor byttes.

I augusti hölls också fyra gemensamma talkokvällar. **Årets öppethållning avslutades den 6 augusti.** En donerad maskinbarkklinga smordes

I mitten av maj var skolorna i Malax på besök med bl.a. fiskrensning på programmet under Anita Storms ledning. Det var idel glada miner – och än roligare blev det när regnet överraskade och "tvättade" rensbordet!

Trappan till stockbåthuset har förnyats och premiärtrampas av fr. v. Malcolm Honkanen, Vidar Björknäs, talkoledaren Mikael Storfors och Johnny Norrman. Mikael bjuder på moderna arbetsredskap.

Lämpligt till säsongöppningen togs en kortläsare i bruk i receptionen. Här beundras den av årets guide Jonathan Nyqvist, Mikael Storfors, Gunnel Smulter och Hans Söderback.

Kreativa Kvarkens infovägg blev klar i september. Halva väggen ses ovan. TV:n med ljuddusch var i flitigt bruk på Fiskets dag den 1 oktober.

och hängdes på hållare gjord av Mikael på flottningsskjulets vägg, dörrlåsregeln i norra hallen justerades, Nils Gästgivars donerade bomullssköt uppsattes i södra hallen, seglen som varit på tvätt i Korsnäs breddes ut för torkning och genomgicks för lappning av Dagny Mitts – ett segel var så murket att det dumpades, rottingringarna togs tillvara, röda käppar vid infarterna återplacerades, Kreativa Kvarkens infoskyltar för Kvarkens skärgård uppsattes, loppisböckerna genomgicks och gallrades, väderbeständiga uteskyltar putsades, Nils Gästgivars donerade pickahjul, gjort av Tor Köping, rengjordes och uppsattes på vägg på hållare gjord av Mikael Storfors. Ca 80 stolar och några bord placerades på stora terrassen och plockades tillbaka efter församlingens sånggudstjänst. Diket mellan samlingsalen och sjön putsades av Patrik Majors. Kaj Tallgrens motorcykeldonation med pickahjulsdrift togs emot och placerades i motorkälkraden.

September– oktober: I september hölls 3 torsdagstalkon. Bergö-knopens tvättade segel hissades, 2 lossade mastringar syddes i ett segel, dator, TV och kamera fördes till vinterförvaring i samlingsalen, båtar ordnades efter att brandalarmet nu installerats. 10 st. rökning förbjudet-skyltar sattes upp, två båtar täcktes inför vintern under presenningar, två båtar i stockhuset dammsögs från björkfrön och reklamseglet på kullen togs ner. Förberedelser gjordes inför Fiskets dag.

Den 3 oktober hölls årets sista talkokväll. Textilier och fällar hängdes på rep i fiskarstugan och i fälbåts-huset. Båtar och andra stora uteföremål täcktes in, en presenning sattes framför lilla terrassens öppning. Info- och utställningstavlor fördes inomhus. Vattentunnor tömdes, sparkar och kälkar fördes under tak. Storstädning gjordes i samlingsalen, mattor vädrades och golvet tvättades, blomgrytor fördes till motorhallen och föremål på Herrgårds terrass togs inomhus. Gunnel Smulter frostade ur kyl och frys i köket.

November–december. Mikael och Göran deltog i KulturÖsterbottens traditionsmässa i Sundom den 15 november och presenterade bl.a. tekniken hur man bygger klinkbåtar. Museets minsta klinkbyggda båt var med på mässan.

Januari–december

Många enskilda talkoinsatser har ytterligare noterats i gästboken, som även innehåller deltagarnamn i talkoträffarna.

Båtmuseets nya sekreterare Mathias Högbäck har skött båtmuseets bidragsansökningar till Kulturfonden och Aktiastiftelsen i Malax och redovisat dessa. Göran Strömfors har registrerat verksamhet, donationer, katalogiserat en del och fotograferat föremål, byggnader, båtar och verksamhet på talkokvällar.

Andra aktiva i talkokvällarna har varit Ann-Mari och Vidar Björknäs, Lizette Damsten, Alf Grönkvist, Daniel Grönlund, Malcolm Honkanen, Svea Herrgård, Britta Hägen, Maria Lagerstedt, Christoffer Malm, Dagny Mitts, Johnny Norrman, Jonathan och Rainer Nyqvist, Gunnel Smulter, Mikael Storfors, Hans Söderback, Christina och Ralf Söderback samt Ruth Vägglund. – En försäkring för talkojobbarna finns. Den gäller tills talkoarbetare fyllt 90 år.

Gunnel Smulter och Dagny Mitts har skött kaffeserveringen vid de flesta talkoträffar, gruppbesök och evenemang. De har vanligtvis också skött om städningen efter olika möten i samlingsalen. Båtmuseets

Dagny Mitts syrer fast ringar i segel efter tvättning i Korsnäs.

Ett återkommande höstgörömål är att täcka in båtarna på gräsplanen inför vintern. Från vänster Mikael Storfors, Gustav Smulter, Vidar Björknäs och Ralf Söderback,

bokförsäljning och kassa (försäljning, inträde) har skötts av Gunnel. I gästboken nämns även andra personer som gjort något för båtmuseet.

Donationer, föremål

Sex personer har gett donationer i år:

21.4 Ulf Pensar, Vasa: 3 CD-skivor / KNOPEN-texter och bilder

11.5 Mikael Storfors: 2 avgasventiler (för stora fartyg), 6.10 Brown's Nautical Almanac 1990

11.7 Aage Rådland, Tjälax: Dubbelsidig paddel

20.7 Nils Gästgivar: Strömmingssköt, 9.8 Pickahjul

31.8 Kaj Tallgren: Pickahjul på motorcykel

22.9 Lennart Johansson, Sundom: Sextant, pejlskiva, släplogg, nakterhus (bilden nedan)

Båtmuseet har nu 4037 katalogiserade föremål, varav 2705 föremål är fotograferade. Museet har som föregående år **119 båtar och kanoter, samt 170 motorer** (inkl. motorer i båtar). Årets digitala registrering har gjorts av sommarguiden Jonathan Nyqvist. Det digitala registret har skötts av Vidar Björknäs på museets dator, vid behov har han sökt fram uppgifter om föremål. Föremålsregistret finns även i pappersversion. Ett mindre antal föremål är ännu okatalogiserade.

Penningbidrag

För båtmuseets verksamhet gav Aktiastiftelsen i Malax 8000 €, Svenska kulturfonden 6000 €, och Malax kommun 4100 € (till hela museiföreningen), För brandalarmet gav Museiverket 7000 € och LokalTapiola 1000 €.

Bibliotek, bokloppis, klippbok, bilder

Båtmuseets bibliotek omfattar nu 1110 registrerade böcker. Under året tillkom 14 nya böcker, varav 5 donerades av Martha Bonn. Båtmuseets bibliotek finns i den året-om-varma samlingssalen och sköts av Göran Strömfors. Boklistan finns på hemsidan.

Permanent bokloppis har hållits i båtmuseets reception, också hit har Martha Bonn gett 74 bra böcker i år. Även museiföreningens böcker och kort har saluförts. Några utomståendes böcker har även sålts i kommission, vilket skötts av Gunnel.

Klippboken i arkivet har Inga Österblad skött. Bilder från verksamheten och utställningar samt bildskanningar har skötts av Göran. I båtmuseet har han även under året samlat en mängd tidningsklipp under olika rubriker med maritim anknytning till Österbotten. Det är ett enkelt sätt att hålla aktuell koll på den maritima utvecklingen i landskapet.

Information, hemsida, marknadsföring, kontakter

Information om båtmuseet har getts främst genom en broschyr, som alla besökare fått. Info har också getts via hemsidan, vars webmaster är Karin Malmsten-Rivieccio. Båtmuseets A4-månadsbilder i ord och bild för båtmuseets hemsida har i år sammanställts av Bror Antus och Göran Strömfors samt de nytillkomna

skribenterna Maria Strandberg, Håkan Genberg, Mathias Högbäck och Birger Ingman. En kort reklamfilm om båtmuseet infördes på hemsidan.

Notiser om båtmuseet har ingått i Vasabladet och en artikel i Hembygden.

Infobrev utbyttes med Holmöns båtmuseum och kontakt hölls under året till Österbottens museum och österbottniska maritima museer. Båtmuseet är medlem i Suomen kalastusmuseoyhdistys - Fiskerimuseiföreningen i Finland. Information spreds också genom *Vällingklockan*, som utkom i juni och december och sändes främst till museiföreningens medlemmar.

Projekt och andra aktiviteter

Under året följdes aktivt Museiverkets och KulturÖsterbottens info-korrespondens om den nordiska klinkbåtstraditionen, som nu är ett immateriellt kulturarv på UNESCOs lista. Vårt båtmuseum har över 80 klinkbyggda båtar, och torde därför inneha en av de största samlingarna i världen.

Båtmuseet har deltagit i Kvarkens skärgårds Kreativa Kvarken -projekt inom vilket en vägg i båtmuseet fyllts med information om Kvarkens skärgård. Allt material har erhållits gratis, till och med en TV för digital information med ljuddusch. I KulturÖsterbottens projektbroschyr *Sjöfarten i Österbotten* ingår även information om båtmuseet.

Brandalarm och annan teknik

Under året har automatiskt brandalarm installerats i båtmuseets alla byggnader med elektricitet. Systemet inköptes från Elotec i Kristinestad och installerades under sommaren av Malaxelektrikerna Karl-Johan Lindeqvist och Leif Antell. Systemet blev klart 7 september då det testades. Hans Söderback, som initierade alarmet, skötte bidragsansökningar till olika instanser. Mest bidrag gav Museiverket (7000 €), men även LokalTapiola och kommunen gav medel. Till alarmgruppen valdes Kent Ahlskog, Leif Antell, Hans Köping, Karl-Johan Lindeqvist, Mikael Storfors, Hans Söderback och Ralf Söderback.

I juni togs även en kortläsare (Zettle Reader 2) med tillhörande telefon i bruk för betalning av inträdesavgifter. En router för Internetuppkoppling har inköpts. Den behövs vid Kreativa Kvarkens infovägg.

Vy från utställningshallarna.

Slutord

Årets verksamhet har varit lyckad, i år dessutom fri från coronapandemin. Museet hade många besökare, och donationer och penningbidrag erhöles liksom tidigare år. Fiskets dag, brandalarmet, Kreativa Kvarkens infovägg och kortläsaren är tecken på att båtmuseet förnyas sig i tiden. Inför nästa år hoppas vi på fortsatt framåtanda och att än fler aktiva talkoarbetare fås med i vår fina museiverksamhet!

Malax den 5 februari 2024:

Göran Strömfors som nedtecknade raderna, och

Mathias Högbäck, sekreterare för Kvarkens båtmuseum

Deltagarna i **Rollspelsföreningen Elorias** storlajv *Korpkvädet*, som hölls vid Järnåldersleden i juli.

Foto: Tuomas Puikkonen

Malax museiförening rf

Arkeologisk verksamhet år 2023

Verksamhet vid Järnåldersleden

Under år 2023 har totalt 130 personer tecknat sina namn i gästboken som finns i informationsstugan vid vandringsledens början. Gästerna har varit av många olika nationaliteter och det är glädjande att se att så många ser Järnåldersleden som ett intressant utflyktsmål för utländska gäster. Vandringsleden är också en omtyckt plats för lokalbefolkningen och det finns många namn i gästboken som återkommer från år till år. Det är också populärt att ta med sig både hundar och hästar på sin skogsutflykt. Det totala besökarantalet är dock lite lägre än det har varit de senaste åren, vilket visar att det vore behövligt med en större marknadsföringskampanj till kommande år.

I maj höll föreningen den sedvanliga talkodagen på vandringsleden. Leden gick igenom och skräp och nedfallna grenar plockades bort från stigen, skålgroparna i offerstenarna sopades ur. Informationsstugan städades och fönstren tvättades. Utedasset städades också.

I början av juni besökte föreningens barn- och ungdomsgrupp **Lärlingarna** området. Gruppen gick stigen långa sträcka och fick höra om gravar och skålgropsstenar.

Harto Hattula har 23.6 midsommarstädat leden och parkeringen. Han röjde bort gräs med röjsåg.

Sommarens stora händelse på järnåldersleden var när **Rollspelsföreningen Eloria** från Vasa höll lajv på området. Lajvet som var en del av föreningens 20-årsjubileum har planerats av Eloria under flera års tid. Lajvet inföll första veckan i juli och 50 personer deltog. Lajvet genomfördes trots stundvis regnigt väder och med markägarens tillstånd. För att få en autentisk upplevelse av lajvet *Korpkvädet* så hjälpte Eloria till att ta bort den gamla fårhagen från området.

Arkeologisk verksamhet vid Brinken

Den arkeologiska verksamheten vid Brinken har följt tidigare års riktlinjer. Utställningen i arkeologiska rummet i Tufvasgården har setts över, mannekängdockan har klätts i tidsenliga kläder och rummet har visats åt intresserade gäster under museets öppethållningstider.

Museets arkeologiska bibliotek finns i Ethels hus och intresserade besökare kan där bläddra i böckerna och ta del av informationen.

En malsten från järnåldern donerades från Stundars r.f. till museiföreningen på hösten, och denna malsten ska läggas till i utställningen i Tufvasgården.

Österbottens offerplatser – Storsjön och Holsterbacken

Projektet med att dokumentera **Österbottens offerplatser** (offerstenar och andra kultplatser) blev 2023 så gott som färdigt. Nu återstår tryckning av boken. **Bertel Nygård** och **Mikael Herrgård**, som är de drivande krafterna bakom projektet, har med hjälp av **Göran Strömfors** (för Malax området) utforskat och kartlagt Österbottens olika offerplatser. Projektet har hela Österbotten som arbetsområde, men tyngdpunkten har legat på Malax.

Nina Sten

Ruth Bertlin berättar om familjen Malmbergs bagerirörelse. Båtmuseet den 10 september.

Sammanfattning av Malax museiförening r.f.:s lokalhistoriska verksamhet år 2023

Lokalhistorisk verksamhet tillkom inom museiföreningen 2001 som en särskild aktivitetssektor.

Lokalhistoriskt forskningsarbete under året

- Inom gruppen och redaktionstrion för *möbelsnickeriprojektet* förbereddes genom e-postkontakter och personliga sammanträffanden färdigställandet av enskilda text- och bildbidrag, och diskuterades formerna för publicering av dessa.
- Dokumenteringen kring *Aminnefamiljen Malmbergs verksamhet* fortsatte genom samröre dels med Ruth Bertlin, dels med Malax församling. Med Bertlin ordnades i september i samband med Europeiska kulturmiljödagarna på båtmuseet ett föredrag "Från Baga-Kaal till Malaxlimpan", och kantor Katri Lax grep sig an utformandet av not- och ackordarrangemang för ett urval av William Malmbergs andliga sånger.
- Arbetet med *Museiföreningens 50-årshistorik*, planerad som utgåva i skriftserien *Lokal- och regionhistoriska bidrag*, fortsatte under året med kompletteringar av text- och bildmaterial, korrekturläsning o. likn.

Publikationsverksamhet

I den nyssnämnda skriftserien utgavs under året ingen ny publikation. Det åttasidiga medlemsbladet *Vällingklockan* omfattade liksom tidigare mycket lokalhistoriskt innehåll genom det stående "För seklet sedan"-inslaget och andra bidrag.

Ett digert, allmänt tillgängligt och alltemellanåt ytterligare utvidgat material av lokalhistoriskt stoff finns sedan flera år på föreningens hemsida under menyrubriker som *Dokument ur vårt arkiv*, *Forntiden i Malax* och *Gamla tidningsartiklar* samt i den regelbundet utökade samlingen av s.k. *Månadsbilder*, vilkas illustrations- och textmaterial formges och ombyts av Göran Strömfors. Under året har följande personer bidragit med månadsbilder: Bror Antus, Martha Bonn, Håkan Genberg, Kerstin Hägen, Mathias Högbäcka, Birger Ingman, Margaretha Lindholm, Nina Sten, Maria Strandberg och Göran Strömfors.

Den årligen publicerade kalendern *Aanacko* med lokalhistoriskt text- och bildinnehåll utarbetades även under 2023 helt och hållet av en arbetsgrupp ur museiföreningen.

Övrig verksamhet

Information om museiföreningens publikationer spreds bl.a. via broschyrer, uppgifter på föreningens nätsidor och i Vällingklockan. Boklagret samt distributionen av böcker till kunder och försäljningsställen handhades huvudsakligen av Kerstin Hägen och av Gunnel Smulter, som också skötte beställningar via föreningens hemsida.

Jomala, Prästgården by, den 27 februari 2024

Enligt uppdrag: **Leif Finnäs**